

Συμπεράσματα και προτάσεις της πέμπτης ομάδας εργασίας

Τάσος Ανθουλιάς

Η εκπαίδευση των ενηλίκων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τα τελευταία χρόνια, έχει πάρει έναν πιο οργανωμένο χαρακτήρα. Δημιουργούνται συνεχώς νέα προγράμματα αλφαριθμητισμού, που απαιτούν επιμορφωτές με αυξημένες ικανότητες.

Οι εθελοντές, που μέχρι τώρα αναλάμβαναν την εκπαίδευση των ενηλίκων, δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα νέα αυξημένα καθήκοντα. Επιπλέον, η συνέχεια των προγραμμάτων απαιτεί ένα προσωπικό που, σε μεγάλο ποσοστό, θα είναι σταθερό. Αυτό σημαίνει πως τουλάχιστον ένα μέρος των επιμορφωτών θα είναι μόνιμα στελέχη, θα αμείβονται κατάλληλα και θα έχουν ανάλογη εκπαίδευση και μετεκπαίδευση.

Ακόμα, όμως, κι αν είναι επαγγελματίες, οι επιμορφωτές θα πρέπει να έχουν τον ενθουσιασμό των ερασιτεχνών-εθελοντών. Η ανάγκη αυτή προκύπτει από τον ίδιο το ρόλο τους, ο οποίος δεν περιορίζεται στη διδασκαλία των τεχνικών ανάγνωσης και γραφής, αλλά επεκτείνεται σε θέματα κοινωνικά, οικονομικά, παραγωγικά και πολιτιστικά.

Η προσωπικότητα, λοιπόν, του επιμορφωτή έχει μεγάλη σημασία, γιατί βασικός στόχος της εργασίας του είναι να φέρει τα άτομα στο κέντρο της κοινωνικής ζωής. Κατά συνέπεια, τα ακόλουθα κριτήρια για την προσωπικότητα και το χαρακτήρα του επιμορφωτή μπορούν να θεωρηθούν σημαντικά:

1. **Δημοκρατικότητα.** Η στάση του επιμορφωτή απέναντι στους επιμορφωνόμενους είναι καθοριστική για το αποτέλεσμα της εργασίας του. Ο σεβασμός της προσωπικότητας και η αποδοχή των προσωπικών, εθνικών και φυλετικών αξιών και παραδόσεων του επιμορφωνόμενου είναι προϋποθέσεις για τη δημιουργία της κατάλληλης σχέσης επιμορφωτή και επιμορφωνόμενων.
2. **Κοινωνικοποίηση.** Ο επιμορφωτής πρέπει να έχει χαρακτήρα εξωστρεφή με κοινωνικά ενδιαφέροντα, ώστε να ενθαρρύνει την κοινωνικοποίηση των επιμορφωνόμενων και την ενεργητική συμμετοχή τους στις κοινοτικές δραστηριότητες.
3. **Ήθος και συνέπεια.** Ο επιμορφωτής, είτε το επιδιώκει είτε όχι, αποτελεί ένα πρότυπο για τους επιμορφωνόμενους. Η εργασία του δεν περιορίζεται στα πλαίσια μιας παραδοσιακής διδασκαλίας, αλ-

λά έχει μια σοβαρή κοινωνική διάσταση που δημιουργεί πρόσθετες ευθύνες.

4. *Κριτικό πνεύμα και ευελιξία.* Η εργασία του επιμορφωτή δεν είναι τυποποιημένη, αλλά πρέπει να προσαρμόζεται, κάθε φορά, στις ανάγκες των επιμορφωνόμενων και στις τοπικές συνθήκες.
5. *Πνεύμα πρωτοβουλίας.* Ο επιμορφωτής πρέπει να μπορεί να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και στα πλαίσια της ομάδας εργασίας και στα κοινοτικά πλαίσια.
6. *Ανθρωπισμός.* Η εργασία του επιμορφωτή έχει σαν στόχο την καλλιέργεια της προσωπικότητας των επιμορφωνόμενων μέσα από τη συγκεκριμένη διδασκαλία. Η εργασία του είναι εργασία κοινωνική.

Μολονότι τα κριτήρια αυτά είναι γενικά και δεν μπορούν εύκολα να αξιολογηθούν, επισημαίνουν τους κατευθυντήριους φιλοσοφικούς στόχους της προσπάθειας για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού.

Η εκπαίδευση των επιμορφωτών μπορεί να είναι ενιαία, αλλά πρέπει να περιλαμβάνει πολλές κατευθύνσεις, να έχει μεγάλη ευελιξία και να αποβλέπει στην εξατομικευμένη διδασκαλία.

Η εκπαίδευση των επιμορφωτών πρέπει να επιδιώκει να τους κάνει ικανούς για να:

1. *Δημιουργούν το δικό τους υλικό.* Είναι πρακτικά αδύνατο να δημιουργηθεί από κάποιον κεντρικό φορέα το κατάλληλο υλικό για όλες τις ανάγκες και για όλες τις περιπτώσεις.
2. *Χρησιμοποιούν αποδοτικά το δικό τους υλικό.* Για να επιτευχθεί αυτό είναι απαραίτητες οι σοβαρές μεθοδολογικές γνώσεις των επιμορφωτών.
3. *Χρησιμοποιούν διάφορα εκπαιδευτικά μέσα* (βίντεο, φωτογραφία κ.λπ.) που μπορούν να δημιουργήσουν οι ίδιοι ή να προμηθευτούν από την κεντρική υπηρεσία ή το εμπόριο.
4. *Προβληματίζονται πάνω σε ψυχολογικά προβλήματα των επιμορφωνόμενων, ιδιαίτερα εκείνα που σχετίζονται με την κοινωνική τους ένταξη ή επανένταξη.*
5. *Βρίσκουν τις δικές τους λύσεις στα συγκεκριμένα προβλήματα που παρουσιάζονται.*

Επομένως, η εκπαίδευση των επιμορφωτών πρέπει να έχει, από το ένα μέρος, κοινωνική, ψυχολογική, πολιτική και πολιτιστική διάσταση και, από το άλλο μέρος, εξειδίκευση στον επιδιωκόμενο εκπαιδευτικό στόχο. Η εκπαίδευση των επιμορφωτών θα πρέπει να είναι συνεχής και να συνδυάζεται με τη διά βίου (teach for ever) εκπαίδευση.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε από την ομάδα στην απαιτούμενη αλληλοενημέρωση και συνεργασία των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσα από τη δημιουργία ενός ειδικού ευρωπαϊκού δικτύου για τον αλφαβητισμό των ενηλίκων. Τονίστηκε πως χρειάζεται οικονομική ενίσχυση για τη

δημιουργία σεμιναρίων για την επιμόρφωση εκπαιδευτών σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

Διαπιστώθηκε, επίσης, πως υπάρχει μια σοβαρή διαφορά μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας λόγω των διαφορετικών ποσοστών των αναλφάβητων. Το γεγονός αυτό επιβάλλει διαφορετικές πολιτικές στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των επιμορφωτών: μαζικές ή εξατομικευμένες. Κατά συνέπεια, η σύνδεση της εκπαίδευσης των επιμορφωτών ενηλίκων με τα Πανεπιστήμια, καθώς και με τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς μπορεί να έχει πολλές μορφές, ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες.